

Kwalificerend examineren in competentiegericht beroepsonderwijs

versie 3.0

Gemeenschappelijk procesmanagement

Ede, 15 oktober 2006

Deze discussienotitie beschrijft een aantal gemeenschappelijke uitgangspunten voor kwalificerende examinering en dient daarmee als een referentiekader voor alle betrokken partijen in het middelbaar beroepsonderwijs. Deze notitie is in opdracht van en in overleg met het Gemeenschappelijk Proces Management (GPM) tot stand gekomen.

In juni en juli 2006 is overleg gepleegd over de inhoud van de notitie versie 1.0 met vertegenwoordigers van KCE, Inspectie, COLO, MBO-raad, AOC-raad en Paepon. Na de versie 2.0 heeft de discussie met de gesprekspartners op 20 september samen met ingezonden commentaren geleid tot versie 2.1. Commentaren van diverse partners na de bijeenkomst hebben geleid tot deze definitieve versie 3.0.

John Dekker - Dekker Adviesbureau
Oktober 2006

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4
1. Afbakening	5
1.1. Kwalificaties (geformuleerd met behulp van het competentiemodel KBB <small>(powered by SHL)</small>)	5
1.2. Wat is kwalificerend competentiegericht examineren?	5
1.3. Summatieve examinering en formatieve toetsing & beoordeling	6
2. Vier factoren die de kwaliteit van kwalificerend competentiegericht examineren bepalen	7
2.1. De kwaliteit van de inrichting van de examensituatie	7
2.2. De kwaliteit van de beoordelaars	7
2.3. De kwaliteit van de procedures	8
2.4. De kwaliteit van de instrumenten	8
3. Kwalificerend competentiegericht examineren en het Examenportfolio / Examendossier	8
4. Kenmerken van kwalificerend competentiegericht examineren	9
5. Kwalificerend competentiegericht examineren in de praktijk	9
Samenvattend: uitgangspunten voor kwalificerend competentiegericht examineren	11

Inleiding

In deze notitie wordt een gemeenschappelijk vertrekpunt beschreven voor alle stakeholders die betrokken zijn bij de kwalificerende examinering in het MBO: onderwijsinstellingen, de MBO-raad en de AOC-raad¹, bedrijven, KBB's en het COLO, de Inspectie van het Onderwijs en het Kwaliteitscentrum Examinering (KCE). Dit gemeenschappelijk vertrekpunt richt zich op kwalificerende examinering² die daarmee onderscheiden wordt van toetsing- en beoordeling gericht op voortgang in het leerproces en coaching van de deelnemer.

De invoering van de competentiegerichte kwalificatiestructuur zal gevolgen hebben voor de kwalificerende examinering³ in het MBO. Waar de examinering nu nog veelal gericht is op de beheersing van eindtermen en deelkwalificaties, zal deze in de toekomst gericht zijn op de beheersing van kerntaken, werkprocessen en competenties. Deze verandering vraagt om een herijking van de uitgangspunten voor kwalificerende examinering.

Deze herijking van uitgangspunten komt niet uit de lucht vallen. Er leven bij alle betrokkenen in het MBO veel vragen over de afbakening en inhoudelijke invulling van examinering gericht op kwalificering:

- Wat zijn de grenzen tussen kwalificerende summatieve examinering en formatieve voortgangsbeoordeling?
- Aan welke kwaliteitseisen moet kwalificerende examinering voldoen?
- Wat wordt de eenheid van examinering: de competenties, de kerntaak, de werkprocessen?
- Wat is de beste plek voor het kwalificerende examinering: op de werkvloer, in de onderwijsinstelling of een combinatie daarvan?
- Hoe kan de kwaliteit en onafhankelijkheid van beoordelaars/examinatoren in competentiegerichte examineren gegarandeerd worden?
- Op welke wijze kan de kwalificerende examinering van vakkennis/inzicht/vakvaardigheden in competentiegerichte beoordeling een plek krijgen? Welke plek heeft de examinering van taalcompetenties (zowel vreemde taal als nederlands) en burgerschapscompetenties in de totale examineringssystematiek?

Naast deze uitgangspunten blijven uiteraard de wettelijke vereisten en de wettelijke beroepsvereisten die aan examinering gesteld worden onverkort gehandhaafd. Onderwijsinstellingen moeten duidelijk maken dat zij met hun inrichting van examinering aan deze wettelijke vereisten voldoen.

Deze notitie over kwalificerend examineren in competentiegericht beroepsonderwijs beperkt zich – bewust - tot uitgangspunten op hoofdlijnen. De MBO-raad is samen met de AOC-raad gestart om met diverse partijen in het MBO-veld concrete uitwerkingen van bovengenoemde uitgangspunten te geven voor betrokken onderwijsinstellingen die onder de koepel van de MBO-raad en AOC-raad vallen.

¹ Daar waar gesproken wordt over het MBO-onderwijs worden alle instellingen bedoeld die gericht zijn op het MBO-onderwijs: ROC's, AOC's, vakinstellingen en instellingen voor privé-onderwijs

² Daar waar gesproken wordt over kwalificerend examineren, wordt als synoniem bedoeld kwalificerend competentiegerichte examineren.

³ Kwalificerende examinering is in deze notitie synoniem met kwalificerend examineren

1. Afbakening

1.1. Kwalificaties (geformuleerd met behulp van het competentiemodel KBB (powered by SHL))

In juli 2005 heeft de Stuurgroep Competentiegericht Onderwijs een besluit genomen over een belangrijke verbetering van de inrichting van de competentiegerichte kwalificatiestructuur. De begrippen kerntaak, werkproces en competenties zijn in een samenhangend model geplaatst. Het competentiemodel is consistent en herkenbaar in het bedrijfsleven en er is een duidelijke keuze gemaakt tussen het beschrijven op hoofdlijnen en de uitwerking in detail. De essenties worden hieronder met trefwoorden aangegeven:

- Introductie van een gemeenschappelijke competentieset voor alle kwalificaties
 - Competentiemodel met 25 (gedrags)competenties die in ieder kwalificatiedossier gebruikt kunnen worden.
- Expliciet de nadruk op zichtbaar gedrag/het inzetten van competenties in werksituaties
 - Wat zie je als een competentie wordt aangewend bij de uitvoering van een bepaald werkproces en waaraan zou dat zichtbaar gedrag moeten voldoen?
 - Welke vakkennis en vaardigheden zijn daarbij vereist?
- Scheiding tussen hoofdlijnen en uitwerking
 - Deel B kwalificatiedossiers: kerntaken, werkprocessen en competenties.
 - Deel C kwalificatiedossiers: beschrijving van zichtbaar gedrag.

Deel B van de kwalificatiedossiers, vastgesteld door de Minister⁴, vormt het toetsingskader voor de Inspectie van het onderwijs voor de beoordeling van de inrichting van het onderwijs en voor het KCE voor de beoordeling of de examinering voldoet aan geformuleerde standaarden.

1.2. Wat is kwalificerend competentiegericht examineren?

In deze notitie wordt uitgegaan van de volgende definitie van kwalificerend examineren:

Kwalificerend competentiegericht examineren is het in beroepssituaties (of situaties die daar een valide afspiegeling van zijn), door deskundige en onafhankelijke beoordelaars en volgens vooraf vastgestelde procedures en beoordelingscriteria beoordelen of een kandidaat beschikt over de vereiste competenties en deze op de juiste manier kan aanwenden bij het uitvoeren van één of meer kerntaken en werkprocessen.

Een aantal elementen uit deze definitie verdient een toelichting:

- De beheersing van competenties stelt iemand in staat om kerntaken en werkprocessen op de juiste manier uit te voeren. Bij kwalificerend examineren dient de nadruk te liggen op de combinatie van competenties, kerntaken, werkprocessen, zodat de beheersing van alle drie deze componenten geïntegreerd in beeld gebracht wordt.

De beheersing van competenties hoeft niet noodzakelijkerwijs op één kerntaak betrekking te hebben maar kan, afhankelijk van de beroepscontext en situatie, ook meerdere werkprocessen en/of kerntaken betreffen. Een examenvorm zoals de proeve van bekwaamheid die in verschillende sectoren uitgewerkt is, biedt de mogelijkheid om de beheersing van meerdere kerntaken en de daarvoor benodigde competenties in beeld te brengen.

⁴ Daar waar in de notitie gesproken wordt over de Minister, wordt de Minister van OCenW bedoeld én de Minister van LNV.

- Uitgangspunt is dat de kwalificerende examinering uitgevoerd wordt door deskundige/onafhankelijke beoordelaars: vakinhoudelijk deskundig op het betreffende gebied en onderwijskundig/didactisch
- deskundig op het gebied van examineren/beoordelen. De scheiding van rollen als opleider/begeleider en beoordelaar/examinator is essentieel. Hoewel het niet in alle gevallen nodig is een scheiding in personen voor opleiden en examineren te realiseren, is een scheiding van rollen wel essentieel.

Naast specifieke kwaliteitseisen dient kwalificerende examinering natuurlijk ook te voldoen aan de meer algemene kwaliteitseisen aan toetsing en beoordeling:

- o *inhoudelijke kwaliteitseisen*: dekkendheid/representativiteit, afgestemd op het niveau en de complexiteit van competenties, kerntaken en werkprocessen.
- o *toetstechnische kwaliteiten*: validiteit, betrouwbaarheid, objectiviteit, transparantie en efficiëntie.
- o *procedurele kwaliteitseisen*: vooraf duidelijkheid over de vormgeving van kwalificerende examinering, regels voor het afnemen van het examen en regels voor het slagen of zakken voor een kwalificerend examen.

1.3. Summatieve examinering en formatieve toetsing & beoordeling

Summatieve examinering

Kwalificerende examinering is summatieve examinering. Door middel van kwalificerende examinering wordt een eindoordeel uitgesproken over het op de juiste manier aanwenden van competenties bij het uitvoeren van kerntaken en werkprocessen. In summatieve kwalificerende examinering wordt beheersing van competenties in werkprocessen beoordeeld op het niveau van beginnend/startend beroepsbeoefenaar.

Summatieve kwalificerende examinering is niet per definitie 'eindexamen' in de zin dat het een examen is aan het einde van de opleiding. Summatieve kwalificerende examinering richt zich wel op beheersing van competenties in één of meer kerntaken en werkprocessen op eindniveau. Het slagen voor een kwalificerend examen betekent dus dat dat onderdeel uit het kwalificatiedossier op voldoende niveau wordt beheerst om voor die taken op de arbeidsmarkt ingezet te kunnen worden.

De geformuleerde eisen in de kwalificatiedossiers moeten voor de kwalificerende examens vertaald worden naar valide examensituaties met beoordelingscriteria en beoordelingsprocedures. In veel gevallen komt de beschrijving van de examensituatie overeen met de beroepscontext en beroepssituatie, zoals beschreven in de kwalificatiedossiers.

In een aantal gevallen moet er een vertaling/operationalisatie gemaakt worden van beroepscontext /beroepssituatie naar de examensituatie. De validiteit van de examensituatie is in die gevallen een belangrijk aandachtspunt.

Formatieve toetsing en beoordeling

Formatieve toetsing is voortgangsbeoordeling ten behoeve van coaching, begeleiding en sturing van het leerproces. Deze beoordeling richt zich op het inzichtelijk maken van de vorderingen van de deelnemer bij het verwerven van de beheersing van competenties, kerntaken en werkprocessen. Deze beoordeling heeft tot doel gedifferentieerd de vorderingen in beheersing van competenties, kerntaken en werkprocessen in beeld te brengen.

In formatieve toetsing kunnen subjectievere oordelen over het functioneren van een deelnemer een plaats hebben. In theorie zijn de kwaliteitseisen voor voortgangsbeoordeling niet anders dan bij kwalificerende examinering; in de praktijk kunnen deze eisen losser gehanteerd of geïnterpreteerd worden. Omdat het er juist om gaat de ontwikkeling in beeld te brengen, hoeft niet gedacht te worden in termen van zakken of slagen, maar veel meer vanuit oordelen over vorderingen / ontwikkeling van competenties. Een veel gebruikte procedure als de 360 graden feedback procedure (beoordelingen van het functioneren door de deelnemer zelf, de opleider, de begeleider, en eventueel andere deelnemers) kan een prima plek hebben binnen formatieve beoordeling/toetsing.

Deze notitie beperkt zich echter uitsluitend tot examinering in de zin van kwalificerende summatieve examinering.

2. Vier factoren die de kwaliteit van kwalificerend competentiegericht examineren bepalen

In deze paragraaf worden de vier factoren beschreven die de kwaliteit van kwalificerend examineren bepalen.

2.1. De kwaliteit van de inrichting van de examensituatie

Examensituaties moeten zodanig ingericht zijn dat de deelnemer zijn beheersing van competenties bij het uitvoeren van een kerntaak of combinaties van meerdere kerntaken en de erbij behorende werkprocessen kan aantonen. Dat betekent dat de examensituatie gesitueerd moet zijn in de werkelijke beroepspraktijk, of in een situatie die daar voldoende representatief (valide en minimaal dekkend) voor is. De typering van de beroepscontexten, en daarmee van de examensituaties, is door het bedrijfsleven en het onderwijs via de Paritaire Commissies gegeven in de kwalificatiedossiers, op hoofdlijnen in Deel B en meer in detail in Deel C.

Ten behoeve van examinering zijn de onderwijsinstellingen verantwoordelijk voor concretisering van de examensituaties en beoordelingscriteria. Samenwerking tussen regionaal en/of sectoraal bedrijfsleven en onderwijs is essentieel om de beroepscontexten en situaties in het kwalificatiedossier ook in letterlijke zin te realiseren en ze een regionale of sectorale inkleuring te geven.

2.2. De kwaliteit van de beoordelaars

Bij kwalificerend competentiegericht examineren wordt uitgegaan van deskundige, onafhankelijke beoordelaars, en dus competente beoordelaars. Het gaat hierbij om inhoudelijke deskundigheid met betrekking tot de beroepscontext én om onderwijskundige/didactische deskundigheid als beoordelaar/examinator. Bij kwalificerend competentiegericht examineren gericht op de beoordeling van competenties, kerntaken en werkprocessen wordt in principe uitgegaan van examinering in de beroepscontext.

Over het algemeen lijkt de praktijkopleider om zowel inhoudelijke als organisatorische redenen de aangewezen persoon om te functioneren als beoordelaar/examinator. In zo'n geval is het noodzakelijk dat die praktijkopleider op de hoogte is van de inhoud en de procedures bij competentiegericht examineren en voldoende deskundig is om de rol van examinator te kunnen vervullen. De expertise om praktijkopleiders te instrueren in competentiegericht examineren is in ruime mate aanwezig in de onderwijsinstellingen en de

kenniscentra. De praktijkopleider heeft net als de praktijkbegeleider een gedelegeerde verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van examinering.

Ook de praktijkbegeleider van de onderwijsinstelling kan optreden in de rol van beoordelaar / examiner. In deze rol worden dezelfde eisen gesteld aan de deskundigheid met betrekking tot de beroepscontext en onderwijskundige / didactische deskundigheid als beoordelaar/examinator.

Onderwijsinstellingen zijn verantwoordelijk voor de borging van de kwaliteit, deskundigheid en onafhankelijkheid van de beoordelaars / examinatoren en daarmee de kwaliteit van de examinering in de praktijk. De bevordering van de kwaliteit en deskundigheid van beoordelaars is een belangrijk aandachtspunt voor verdere uitwerking. De onafhankelijkheid van beoordelaars is een punt voor uitwerking: kunnen collega's, of collega-bedrijven ingeschakeld worden bij de kwalificerende examinering? In de praktijk zijn al tal van praktische vormen ontwikkeld waardoor onafhankelijke examinering gegarandeerd kan worden.

Ook de standaarden / normen voor beoordeling van de expertise van competente beoordelaars verdienen verdere uitwerking. De controle op de borging van de competenties van praktijkbeoordelaars (praktijkopleiders / praktijkbegeleiders of anderen) is de verantwoordelijkheid van het KCE.

2.3. De kwaliteit van de procedures

De examenprocedures moeten vooraf duidelijk beschreven zijn, inhoudelijk juist zijn en begrijpelijk zijn voor alle betrokkenen (deelnemers, onderwijsinstellingen en bedrijven) bij het examineren. Informatie over de exameninhoud, examenvormen, de afname van het examen, de beoordelingsprocedures en resultaatbepaling ("wanneer is het goed?") moeten vóóraf geëxpliciteerd en duidelijk beschreven zijn. De borging van het vertrouwen en de tevredenheid van het beroepenveld en deelnemers over de procedures is een expliciet aandachtspunt in de audit van KCE. Onderwijsinstellingen dienen zelf zorg te dragen voor de borging hiervan.

2.4. De kwaliteit van de instrumenten

Exameninstrumenten die gebruikt worden bij competentiegericht beoordelen moeten voldoen aan inhoudelijke eisen en aan toetstechnische kwaliteitseisen. Een aantal van deze eisen wordt beschreven in paragraaf 4.

3. Kwalificerend competentiegericht examineren en het Examenportfolio/Examendossier

De deelnemer verzamelt de examenbewijsstukken in het examenportfolio of examendossier. Deze examenbewijsstukken moeten aan een aantal kwaliteitseisen voldoen (zie hiervoor ook paragraaf 5) en onderscheiden zich hiermee van bewijsstukken in het leer- en ontwikkelingsportfolio. De kwaliteitseisen voor examenbewijsstukken dienen **vooraf** vastgesteld te zijn en moeten **vooraf** duidelijk zijn voor kandidaat en examiner. Naast het vooraf definiëren van kwaliteitseisen voor examenbewijsstukken kan de instelling ook besluiten vooraf de mogelijke examenbewijsstukken beschrijven. De examenbewijsstukken bepalen in sterke mate het vertrouwen dat het bedrijfsleven in kwalificerende examinering heeft.

Het voorgaande doet twee situaties ontstaan:

1. De kandidaat kan examenbewijsstukken verzamelen die **vooraf** vastgesteld en beschreven zijn en waarvan de kwaliteit van zowel de inhoud als de procedures geborgd kan worden.
2. De kandidaat kan examenbewijsstukken verzamelen waarvan **achteraf** beoordeeld wordt of deze voldoen aan de kwaliteitseisen die voor een examenbewijsstuk gelden.

In beide situaties dient natuurlijk ook vastgesteld te worden of het examenbewijsstuk door de kandidaat zelf geproduceerd is, de authenticatie eis.

Het **achteraf** verzamelen en beoordelen van bewijsstukken stelt extra eisen aan de duidelijkheid van procedures, aan de transparantie **vooraf** van de beoordelingseisen voor deelnemers en beoordelaars, aan de kwaliteit van beoordelaars, aan de deugdelijkheid van de examensituatie, etc.

4. Kenmerken van kwalificerend competentiegericht examineren

Naast algemene eisen voor kwalificerend examineren moet bij kwalificerend competentiegericht examineren met name aandacht gegeven worden aan twee zaken die ook in de relatie met de borging van examinering van belang zijn:.

Dekkendheid/volledigheid van de competenties, kerntaken en werkprocessen

- o Dekkendheid bij competentiegericht examineren betekent dat alle relevante competenties die nodig zijn voor het op de juiste manier verrichten van kerntaken en werkprocessen beoordeeld moeten worden. Hoe de grens bepaald moet worden tussen voldoende en onvoldoende beheersing van die competenties moet nog verder uitgewerkt worden.
- o Omdat, om vooral organisatorische redenen, competentiegericht examineren zich niet kan richten op alle beroepscontexten en alle beroepssituaties die zich mogelijk kunnen voordoen, moet competentiegericht examineren in ieder geval representatief zijn voor de meest voorkomende beroepscontexten en situaties waarin de relevante competenties, werkprocessen en kerntaken zich voordoen. Welke beroepscontexten en beroepssituaties als representatief beschouwd worden, zal het in onderwijs in samenspraak met het bedrijfsleven dienen vast te stellen. Op landelijk niveau vindt de ex-ante toetsing plaats in de Paritaire Commissie Bedrijfsleven Beroepsonderwijs. Op lokaal / regionaal niveau kunnen scholen voorbeelden van wat geëxamineerd wordt en kan het regionale of sectorale bedrijfsleven zijn vertrouwen daarover uitspreken.

Recht doen aan de **moeilijkheidsgraad/niveaoverschillen** van het beheersen van competenties

- o Competenties kennen verschillende beheersingsniveaus die op hoofdlijnen (in deel B) met de begrippen complexiteit en rol/verantwoordelijkheid gekarakteriseerd worden. Door middel van de beheersingscriteria of prestatie-indicatoren zullen de beheersingsniveaus onderscheiden te dienen te worden.

5. Kwalificerend competentiegericht examineren in de praktijk

De voorgaande paragrafen kunnen samengevat worden in een aantal vragen: wat wordt er beoordeeld, waar wordt er beoordeeld, hoe wordt er beoordeeld en door wie wordt de uitslag bepaald? Hierna wordt op deze vragen een kort antwoord geformuleerd. De MBO-raad en AOC-raad is voornemens deze vragen meer gedetailleerd uit te werken ten behoeve van de aangesloten onderwijsinstellingen.

Wat wordt er beoordeeld?

Competentiegericht examineren moet zich richten op de door de Minister vastgestelde competenties, kerntaken en werkprocessen in deel B van het kwalificatiedossier. Voor de operationalisatie van de inhouden van examinering kán gebruikt gemaakt worden van de gegeven operationalisaties in de vorm van prestatie-indicatoren in deel C van het kwalificatiedossier. De borging van examensituaties en inhouden moet plaats vinden door van het KCE.

In de discussie met gesprekpartners is vastgesteld dat in de veel gevallen de meest logische samenhangende eenheid van examinering de kerntaken en werkprocessen zijn, aan de hand waarvan de beheersing van competenties beoordeeld wordt.

Ook is vastgesteld dat de kwalificerende examinering van kennis, inzicht en vaardigheden die de vakmatige basis vormt voor de beheersing van competenties, kerntaken en werkprocessen, speciale aandacht verdient.

Waar en door wie wordt er beoordeeld?

Competenties, kerntaken en werkprocessen zijn gesitueerd en beschreven vanuit de beheersing/uitoefening ervan in de beroepscontext en de beroepspraktijk. Uitgangspunt is daarom om examinering van competenties, kerntaken en werkprocessen in de beroepspraktijk binnen de beroepscontext en de beroepssituaties te laten plaatsvinden. De meest realistische/authentieke examensituatie is in veel gevallen de beroepspraktijk zelf waarin een deelnemer de beheersing van competenties en werkprocessen kan aantonen.

In een aantal situaties zal de examinering niet in de werkelijkheid kunnen plaatsvinden maar zal uitgeweken moeten worden naar simulatie binnen de praktijksituatie, naar simulatie buiten de praktijksituatie of naar andere examineringsvormen. Overwegingen om de examinering niet in de praktijksituatie te laten uitvoeren kunnen betrekking hebben op ethische aspecten, veiligheid, financiën, haalbaarheid, regelgeving, etc. Uit de operationalisering van beroepssituatie naar examensituatie zal blijken welke aspecten de uitvoering in de praktijksituatie verhinderen.

Wat nog nader uitgewerkt moet worden is wie als beoordelaar in aanmerking komt, hoe de onafhankelijkheid en deskundigheid van beoordelaars gegarandeerd kunnen worden, hoeveel beoordelaars nodig zijn en hoe de voldoende/onvoldoende beheersing van de competenties bepaald moet gaan worden.

Hoe wordt er beoordeeld?

Over het algemeen verdient het aanbeveling om meerdere examen-instrumenten/vormen te gebruiken (de zogenaamde methodenmix) bij het beoordelen van competenties, kerntaken en werkprocessen. In de meeste gevallen geeft één exameninstrument niet voldoende informatie om een verantwoorde beoordeling te geven. Het gebruik van de methodenmix voor het beoordelen van competenties, kerntaken en werkprocessen bij diverse kwalificatiedossiers moet nog (verder) uitgewerkt worden.

Hoe en door wie worden de normen voor zakken /slagen bepaald?

In deze notitie worden hierover nog geen uitwerkingen gegeven. De MBO-raad en AOC-raad geven een concrete uitwerking van procedures en handreikingen voor het middle-management c.q. de medewerkers binnen de onderwijsinstellingen die met de uitvoering van examineren belast zijn (publicatie: eind 2006).

Samenvattend: uitgangspunten voor kwalificerend competentiegericht examineren

Op basis van het voorgaande komen we tot de volgende uitgangspunten voor kwalificerend competentiegericht examineren:

1. Kwalificerende examinering in competentiegericht beroepsonderwijs resulteert in oordelen over de beheersing van competenties van deelnemers, op basis waarvan zij zich kwalificeren.
2. In veel gevallen is de meest logische samenhangende eenheid van examinering de kerntaken met de werkprocessen, aan de hand waarvan de beheersing van competenties beoordeeld wordt.
3. Kwalificerende examinering is gericht op het bepalen van de beheersing van competenties binnen kerntaken en werkprocessen op eindniveau, zoals beschreven in de kwalificatiedossiers.
4. Kwalificerende examinering onderscheidt zich van formatieve toetsing en beoordeling door de gerichtheid op het eindniveau en door de kwaliteitseisen die er aan gesteld worden.
5. De kwalificerende examinering van kennis, inzicht en vaardigheden op eindniveau, die de vakmatige basis vormt voor de beheersing van competenties, kerntaken en werkprocessen, moet een duidelijke plek krijgen binnen kwalificerend examineren in competentiegericht beroepsonderwijs.
6. Kwalificerende examinering wordt vormgegeven rondom competenties, kerntaken en werkprocessen die niet noodzakelijkerwijs op slechts één kerntaak betrekking hoeft te hebben.
7. Kwalificerende examinering van kerntaken, werkprocessen en competenties vindt plaats binnen een realistische beroepssituatie, of een valide afspiegeling daarvan.
8. Kwalificerende examinering vindt plaats op basis van vóóraf, vastgestelde beoordelingscriteria en procedures. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de onderwijsinstelling. De onderwijsinstelling overlegt bij de uitwerking van beoordelingscriteria en procedures met het regionale en / of sectorale bedrijfsleven.
9. Kwalificerende examinering voldoet aan inhoudelijke en toetstechnische kwaliteitscriteria.
10. Onderwijs en regionaal en / of sectorale bedrijfsleven overleggen vóóraf wat bij kwalificerende examinering representatieve examensituaties zijn.
11. Kwalificerende examinering vindt plaats door (vakinhoudelijk én onderwijskundig/didactisch) deskundige beoordelaars (examinatoren/praktijkopleiders/praktijkbegeleiders)
12. Kwalificerende examinering en de borging en stimulering hiervan is de verantwoordelijkheid van de onderwijsinstelling. Gedelegeerde verantwoordelijkheden voor uitvoering daarvan liggen bij praktijkbegeleiders (docenten/onderwijsinstelling) en bij praktijkopleiders (bedrijfsleven).